

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְשִׁמְתִי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ, לְמַחֵר יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה"

עַל הַכְּתוּב, "וְשִׁמְתִי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ...". כּוֹתֵב רַבֵּנוּ בַחֲיִי: "וְתַמְצָא, (כִּי) מִלַּת 'פֶּדֶת' חֶסֶר ו', מִפְּנֵי שְׂגָאוֹלֵת מִצְרִים (הִיא) גְּאוּלָּה, שְׂאֲחֻרְיָה (יִהְיֶה) שְׂעִבּוּד. אֲבָל, (ה)גְּאוּלָּה הֶעֱתִידָהּ, אֵין שְׂעִבּוּד אַחֲרֶיהָ, כִּי אִם תַּשׁוּעַת עוֹלָמִים. וְעַל-כֵּן תַּמְצָא בְּגְאוּלָּה הֶעֱתִידָהּ פֶּדֶת מְלֵא בְ-ו'. הוּא שְׂכָתוּב (תְּהִלִּים קי"א, ט'): 'פֶּדֶת שְׁלַח לְעַמּוֹ, צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ'."

מִבִּיאֹר דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל רַבֵּנוּ בַחֲיִי אָנוּ לְמַדִּים, שְׂפִינּוֹן שְׂגָאוֹלֵת מִצְרִים לֹא הִיְתָה גְּאוּלָּת עוֹלָמִים (שְׁהָרִי, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, גְּלִינוּ מֵעַל אֲדַמְתָּנוּ בְּחֶרֶפֶן בֵּית רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי), עַל-כֵּן כְּתוּב "פֶּדֶת" בְּכַתִּיב חֶסֶר (=בְּלִי הָאוֹת ו') – לְרַמּוֹז שֶׁהַגְּאוּלָּה אֵינָה בְּשִׁלְיֻמוֹת. אוּלָּם, עַל הַגְּאוּלָּה הֶעֱתִידָהּ כְּתוּב "פֶּדֶת" בְּכַתִּיב מְלֵא (=עַם ו'). שְׂכֹן, תִּהְיֶה זֹאת גְּאוּלָּת עוֹלָמִים, כְּמוֹ שְׂכָתוּב "פֶּדֶת שְׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ'."

בְּסִפּוֹר הַקְּדוּשׁ "אֲמַרִי יוֹסֵף" מוּבָא רְמֵז עַל-כֵּךְ בְּשֵׁם הַרְה"ק רַבֵּי אֲרִיָּה מְלֵאנְצוּט, בְּעַל "חֻמַּת אֲרִיאֵל", וְאֵלוֹ דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "הִנֵּה, כְּתִיב 'פֶּדֶת' חֶסֶר ו', וְכַתְּבוּ הַמְּפָרְשִׁים: לְפִי שֶׁלֹּא הִיְתָה גְּאוּלָּה שְׁלֵמָה בְּמִצְרַיִם, לְכֵן 'פֶּדֶת' חֶסֶר ו'. וְשִׁמְעֵתִי בְּשֵׁם הָרַב הַקְּדוּשׁ הָאֲבֵד"ק לְאַנְצוּט זִלְלָה"ה, דְּזָהוּ כּוֹנֵת הַכְּתוּב: 'לְמַחֵר יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה'... 'לְמַחֵר, וַיֵּשׁ מִחֵר (שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֵתִיד. כְּלוּמָר) לְאַחַר זְמַן. (יּוֹצֵא אִפּוֹא), (שְׁ)בִזְמַן הַמְּשִׁיחַ 'יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה', שֶׁהוּא אוֹת ו' שֶׁל 'פֶּדֶת', וַיִּהְיֶה 'פֶּדֶת' מְלֵא (עַם) ו'". (כְּלוּמָר, הַכְּתוּב: "לְמַחֵר יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה" רוּמְזוֹ עַל לְשׁוֹן הֶעֱתִיד, שְׂכֹן 'לְמַחֵר' הוּא לְשׁוֹן עֵתִיד, וְעַל כֵּן בְּגְאוּלָּה הֶעֱתִידָהּ, 'יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה' – הָאוֹת ו' הַחֲסֻרָה. שְׂכֹן כְּאֲמֹר, תִּהְיֶה זֹאת גְּאוּלָּת עוֹלָמִים).

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עִמָּךְ עֲנִין זֶה. שְׂכֹן, מְדוּעַ הָאוֹת ו' חֲשׁוּבָה כָּל-כֵּךְ לְגְּאוּלָּה הֶעֱתִידָהּ? נִקְדִּים לְהִבִּיא אֵת דְּבָרֵי הַ"מְּגִלָּה עֲמוּקוֹת", הָאוּמָר, בְּשֵׁם סִפֵּר "הַפְּלִיאָה", שְׁלַעֲתִיד לְבוֹא יּוֹצֵיא אֱלֹהֵי הַנְּבִיא אֵת הָאוֹת ו' מִשְׁמוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, וַיִּשְׂאֵר מֵעֲשׂוֹ עֵשׂ. וְזֹאת, כְּפִי שְׂרוּמֵז הַכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה נ', ט'): "הֵן כָּלָם כְּבִגְד יִבְלוּ, עֵשׂ יֵאֲכָלֵם."

וְאוּלָּם, אֵת אוֹתָהּ הָאוֹת ו' שִׁיּוֹצֵיא אֱלֹהֵי מֵעֲשׂוֹ הוּא יִמְסוֹר לְעֵקֵב אֲבִינוּ, וְשִׁמוֹ יִהְיֶה מְלֵא – "יַעֲקֹב" – כְּמוֹ שְׂכָתוּב (וַיִּקְרָא כו', מ"ב): "וְזָכַרְתִּי אֵת בְּרִיתִי יַעֲקֹב."

וְהִבִּיאֹר הוּא, כְּפִי שְׂכָתוּב בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שְׁלֶכֶל קְלִיפָה (=כַּחַ טוּמְאָה) חֲיִבַת לְהִיּוֹת חַיּוֹת (=נִיצוּץ) מִצְד הַקְּדוּשָׁה, הַמְּחִיָּה אוֹתָהּ (כְּמוֹ שְׂכָתוּב (נְחֻמִּיָּה ט', ו'): "וְאַתָּה מְחִיָּה אֵת כָּלָם"). שְׂכֹן, לֹא נִיצוּץ כְּזֶה, אֵין לְקְלִיפָה קִיּוּם, וְהִיא תִתְּבַטֵּל מִן הָעוֹלָם. לְכֵן, כְּאֲשֶׁר מְגִיעַ הַזְּמַן שְׁעוֹלָה בְּרִצּוֹנוֹ יִתְּבַרֵךְ לְבַטֵּל אֵת הַקְּלִיפָה, מוֹצֵיא הַקַּב"ה אֵת הַנִּיצוּץ הַקְּדוּשׁ שְׂמֻחָהּ אֵת הַקְּלִיפָה, וְהִיא מִתְּבַטֵּלַת בִּיטוּל גְּמוּר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא (=כְּעַפְרָא הָאֲרִץ).

וְהִנֵּה, עַל מָה שְׂאֲמָרָה רָחֵב לְמַרְגְּלִים (שֶׁהַחֲבִיאָה בְּבֵיתָהּ), "וְעֵשִׂיתֶם גַּם אִתְּם עִם אָבִי חֶסֶד וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אַמַּת", שׁוֹאֵל הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ (וַיְחִי רמ"א): "וּמֵאֵי אוֹת אַמַּת? דָּא אוֹת ו' (=וּמְהוּ אוֹת אַמַּת? זוֹ הָאוֹת ו'). וְכֵן כּוֹתֵב הַזֶּהר שֵׁם (מִתּוֹרָגִם): "סִימֵן שֶׁל חַיִּים אֵינוֹ שׁוֹרָה, אֲלָא בְאוֹת אַמַּת. וּמִי הִיא אוֹת אַמַּת? זוֹ הָאוֹת ו', מִשּׁוּם שְׂבָה שׁוֹרָה (=יֵשׁ) חַיִּים."

וּמֵעַתָּה מְבוֹאָר מְדוּעַ לְעֵתִיד לְבוֹא יּוֹצֵיא אֱלֹהֵי אֵת הָאוֹת ו' מִקְּלִיפַת עֲשׂוֹ. שְׂכֹן, הָאוֹת ו' הִיא הַנִּיצוּץ הַקְּדוּשׁ הַנּוֹתֵן חַיּוֹת לְקְלִיפַת עֲשׂוֹ. וְלְכֵן, כְּאֲשֶׁר יְגִיעַ הַזְּמַן שֶׁתִּתְּבַטֵּל קְלִיפַת עֲשׂוֹ, בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ, יִבוֹא אֱלֹהֵי הַנְּבִיא וַיּוֹצֵיא אֵת הָאוֹת ו' מִשְׁמוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, וַיִּשְׂאֵר מִמֶּנּוּ עֵשׂ, הַרוּמְזוֹ עַל בִּיטוּלוֹ, בְּבַחֲיִנַת "כְּבִגְד יִבְלוּ עֵשׂ יֵאֲכָלֵם."

עַל-פִּי הָאֲמֹר, יוֹמַתֵק לָנוּ לְהִבִּין אֵת הַטַּעַם, שְׁלַעֲתִיד לְבוֹא יּוֹצֵיא אֱלֹהֵי הַנְּבִיא אֵת הָאוֹת ו' מֵעֲשׂוֹ, וַיִּתֵּן אוֹתָהּ לְעֵקֵב. שְׂכֹן, מְקַרָּא מְלֵא דְבַר הַכְּתוּב (מִיכָה ז', כ'): "תִּתֵּן אַמַּת לְעֵקֵב". דְּהֵינּוּ, יַעֲקֹב הוּא בְּבַחֲיִנַת אוֹת ו', שֶׁהִיא אוֹת אַמַּת. (וּמִטַּעַם זֶה מוֹסִיפִים בְּתַפִּילַת הֶעֱמִידָהּ/בְּשִׁמוּנָהּ עֲשׂוֹרָה אֵת הָאוֹת ו' דּוֹקָא לְעֵקֵב: "אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי

יצחק, ואלהי יעקב" – כי יעקב הוא בבחינת האות ו', שהיא אמת. (האר"י הקדוש "שער הפנויות" (דרושי העמידה)). נמצא לפי זה, שהאות ו' בשמו של עשו היא ניצוץ קדוש, השני ליעקב, שנפל בתוך קליפת עשו. לכן, לעתיד לבוא, יוציא אלהי את האות ו' מעשו, ויחזירה לבעליה האמיתיים – ליעקב אבינו – אשר מידתו היא אמת. וזהו שכתוב: "ואחרי כן יצא אחיו (יעקב), וידו אחזת בעקב עשו". שכן, זוהי עבודתו של יעקב מעת הלידה – לאחוז באות ו', שנמצאת בסוף/בעקב עשו, כדי להוציאה מן הטומאה, ולהחזירה לקדושה, כדי שיהיה שמו יעקב, בכתוב מלא. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך" ("בשלח", שמות טו', כו')

על הכתוב בפרשת "בשלח", "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך", אומר הראב"ן, שפאן בפתוב "כל המחלה", הפונה היא לעשר המכות שהביא הקב"ה על מצרים (ססימןן כידוע **דצ"ך עד"ש באח"ב**). שכן תיבת "אשר" (=501) עולה בגמטריה של ראשי התיבות של **דצ"ך עד"ש באח"ב** (=501). וזאת, כדי לומר לך, ש"כל המחלה אשר" – בגמטריה 501, כמנין **דצ"ך עד"ש באח"ב** – שאותם "שמתי במצרים", "לא אשים עליך, כי אני ה' רפאך". וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אתם"

מסופר שפעם אחת נכנס לחדרו של ה"חתם סופר" זיע"א, אחד מגדולי הסוחרים בעיר, ובקש את עזרת הרב, וכך אמר לו: "כפי הידוע לרב, סוחר גדול אני, ואולם כעת נקלעו עסקי לצרות צרורות. ולכן אני מבקש ממעלת כבוד הרב שיברך אותי, ובחוכמתו הרבה שיתן לי עצה איך לצאת מן המיצר". "אכן, ידוע לי מצבך הקשה" – אמר הרב – "אולם עוד יודע אני שאחיד עני ואביון, וצריך הוא עזרה בפרנסתו, ואילו אתה מתעלם מלהושיט לאחיד עזרה, שהוא בשר מבשרך!". "יסלח לי כבוד הרב" – מלמל העשיר במבוכה – "אבל פרגע עסקי אינם מרשים לי לעזור. אולם, אם יצא מן המיצר בודאי שאעזור לאחיו".

השיב לו ה"חתם סופר": "הנה, בפרשת השבוע אמר הקב"ה למשה: 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל'. ולכאורה לא מובן מהו "וגם"? שכן, וכי מי עוד שמע את נאקתם של ישראל?". "אלא" – אמר לו ה"חתם סופר" – "בשעה שבני ישראל נאנקו ונאנחו תחת על מצרים, שמע כל אחד מהם גם את נאקת/אנחת אחיו. ולמרות עול השעבוד הקשה, השתדל כל אחד להקל מעל סבלו של רעהו ככל שהיה יכול. ובשכר זה שאיש את אחיו שמעו – שמע גם הקב"ה את אנחתם, והושיעם". "על-כן" – אמר לו ה"חתם סופר" – "אם חפץ אתה שהקב"ה יושיעך ה' מכל צרותיך, עזור גם אתה לאחרים למרות מצבך הקשה...". "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל... ואזכר את בריתי"

אחת עשרה שנים עברו על רינה (שם בדוי) מיום חתונתה, ועדין היא לא נפקדה בפרי בטן. כמה נחלי דמעות, תפילות ותחנונים כבר שפכו היא ובעלה, כבר דרשו ברופאים, ועשו כמה סגולות, ועדין מצפים לישועת ה'.

והנה, ביום בהיר אחד עברה רינה ברחוב, ומול עיניה מתנוסס פרוז בענין כיסוי הראש, המסביר את האיסור שיש בכל הפאות בנות זמנינו, שפידוע לכל, הן עושות את אותה פעולת הנוי שעושה השיער, שהתורה אסרה לנשואה. (שהרי, אסור להתנאות בנוי שיער במקום שיש גברים, מטעם פריצות, כפי שמבואר במסכת "כתובות" עב', ברש"י (ד"ה אזהרה), ברא"ש ובריטב"א, וכל הראשונים. וכן בהקדמת ה"חפץ חיים" לספרו "גדר עולם", שכל גילוי השיער באשה הוא משום פריצות).

כאשר ראתה רינה את אותו פרוז, נתעוררה בה רוח טהרה, והבינה כי אכן הגיעה השעה להחזיר עטרה ליושנה בכיסוי-ראש כהלכה, והחליטה לקבל על עצמה להתעטר במטפחת צנועה, במקום הפאה שחבשה לראשה זה 11 שנים. כפי שחזרה לביתה, מיד ספרה את הדבר לאחותה, ואמרה שאולי זאת תהיה סגולה נכונה להיפקד בבנים. שמעה אחותה, והשתכנעה שזהו הצעד הנכון, ואמרה לה: כדי שהדבר לא יהיה לך קשה, גם אני אלך בעקבותיך - גם אני אסיר את הפאה ואלך בכיסוי-ראש כראוי. והנה, אחותן הקטנה, שגם היא היתה נשואה, ובעלה בקש ממנה לפני האירוסין כיסוי-ראש בלי פאה, וענתה לו אז שאין היא יכולה להיות שונה מאחיותיה. והנה, עתה, כאשר כבר שתי אחיותיה הולכות במטפחות, החליטה אף היא לעשות כן - להוריד את הפאה, וללכת בכיסוי-ראש כראוי (שהרי היא אמרה שהיא לא יכולה להיות שונה מאחיותיה). לא עברה שנה, והאשה נפקדה בשלישיה, בריאים ושלמים. הדבר היה לפלא בעיני כל המשפחה. הם ראו בחוש כי ישמנהיג לבירה, המשלם לאיש כמעשהו, מידה כנגד מידה. (הסגולה הזאת בדוקה ומנוסה). שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

מְדַבְּרֵי הַכְּתוּב בַּפְּרָשָׁה, "אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם", לְמַדּוּ חוֹ"ל בְּגַמְרָא, שְׁצַרִּיד לְבָרֶךְ עַל הַלֶּחֶם "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ", בְּתוֹסֶפֶת הָאוֹת ה', כְּפִי שְׁשֻׁנֵינוּ בְּגַמְרָא: "תִּנּוּ רִבְנָן, מַהוּ אוֹמֵר (הַמְבָרֵךְ עַל הַלֶּחֶם)? הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: 'מוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ' (לֹא הָאוֹת ה'). רִבְנָן סִבְרִי (וְחֻכְמִים סוֹבְרִים ש') "הַמוֹצִיא" – דְּאִפִּיק מִשְׁמַעוֹ (=שְׁהוּא לְשׁוֹן עֶבֶר)... שְׁנַאֲמַר: 'הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם'... וְהַלְכְּתָא (וְהַהֲלָכָה הִיא שְׁצַרִּיד לְבָרֶךְ), 'הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ (בְּתוֹסֶפֶת הָאוֹת ה')". נִמְצְאוּ לְמַדִּים מְדַבְּרֵי הַגְּמָרָא, שֶׁהַפְּרָכָה שְׁאֵנוּ מְבָרְכִים עַל הַמְזוֹן הִיא עַל הָעֶבֶר. דְּהֵינּוּ, אֲנִי מְבָרְכִים לָהּ, עַל שֶׁהוֹצִיא לָנוּ לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וְעַתָּה אֲנִי בָּאִים לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ. אוֹלַם, בְּגַמְרָא נִחְלְקוּ הַחֻכְמִים, בְּאִיזוֹ לְשׁוֹן מֵתֵאִים יוֹתֵר לְבָרֶךְ עַל הָעֶבֶר: "מוֹצִיא" (לֹא הָאוֹת ה'), או "הַמוֹצִיא" (עִם הָאוֹת ה'). וְקָבְעוּ לְבִסּוּף חֻכְמִים, שְׁצַרִּיד לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ", בְּתוֹסֶפֶת הָאוֹת ה', שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֶבֶר, כְּמוֹ שְׁכְּתוּב: "הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם".

(בִּיאור נוֹסֵף מוּבָא בְּשֵׁם הִירוּשָׁלַיִם, שְׁצַרִּיד לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא", עִם הָאוֹת ה', "כְּדִי שְׁלֹא לְעַרְב הָאוֹתִיּוֹת...". כְּלוּמַר, אִם הֵינּוּ אוֹמְרִים "מוֹצִיא", הֵינּוּ עֲלוּלִים לְחַבֵּר שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מ' לְאַחַת ("בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם מוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ"). לְכֵן עֲדִיף לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא", עִם ה', כְּדִי לְהַפְרִיד אֶת אוֹתִיּוֹת מ' ("...הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ").

וְתִמְהוּ הַמְפָּרְשִׁים עַל נוֹסַח הַפְּרָכָה "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ". שְׁכֵן, מַה שְׁיוּצָא/צוּמַח מִן הָאֲדָמָה זֶה חֲטָה, וְלֹא לֶחֶם. וְהָאֲדָם הוּא שְׁטוּחַן אֶת הַחֲטִים וְאוֹפֶה מֵהֵן לֶחֶם. אִם כֵּן, מַדּוּעַ מְבָרְכִים "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ"? הֲרִי רָאוּי יוֹתֵר לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא דָגָן/חֲטָה מִן הָאָרֶץ"...

וְתִרְצוּ עֲנִין זֶה (הַשְּׁל"ה "וַיִּצֵּא", ה"מְגַלָּה עֲמוּקוֹת" "שְׁלַח") בְּטוֹב-טַעַם, עַל-פִּי מַה שְׁשֻׁנֵינוּ בְּגַמְרָא (סְנַהֲרִין ע'): "דְּתִנְיָא, אֵילָן (=עֵץ) שְׁאֵכַל מִמֶּנּוּ אָדָם הָרֵאשׁוֹן... רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, חֲטָה הִיְתָה, שְׁאִין הַתִּינּוֹק יוֹדֵעַ לְקָרוֹת 'אָבָא' וְ'אִמָּא', עַד שְׁיִטְעַם טַעַם דָּגָן". וּמִמְשִׁיכָה הַגְּמָרָא וְאוֹמֵר שֵׁם: "הוֹאִיל וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, (שְׁה)חֲטָה – מִיִּן אֵילָן (=עֵץ) הִיא, לִיְבָרֶךְ עֲלֶיהָ (=צַרִּיד לְבָרֶךְ עַל הַחֲטָה) 'בוֹרָא פְּרִי הָעֵץ"'. וְתִרְצוּ חוֹ"ל עֲנִין זֶה עַל-פִּי מַה שְׁכְּתוּב בְּמִדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה טו', ז'): "הַחֲטִים) מִתְמַרְוֹת (=מִתְנַשְׂאוֹת) הָיוּ כְּאֲרִזִּי לְבָנוֹן". כְּלוּמַר, לְפָנֵי חֲטָא עֵץ הַדַּעַת צָמְחוּ הַחֲטִים עַל עֵצִים. אוֹלַם, לְאַחַר הַחֲטָא, נִפְלָה כָּל הַבְּרִיאָה. וְגַם הַחֲטָה נִפְגְּמָה, וְשׁוֹב אֵינָה גְדֻלָּה עַל עֵץ, אֲלֵא עַל הָאֲדָמָה.

וְכֵן כְּתוּב ה"תּוֹרַת חֲיִים" (סְנַהֲרִין ס): "וְצַרִּיד לּוֹמַר, דְּלֹאוּ (=שְׁלֹא) חֲטָה מִמֶּשׁ הִיָּה (עַל הָעֵץ). דָּאֵם כֵּן, מָאִי (=מַדּוּעַ כְּתוּב) 'כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל'... וְהִלֵּא חֲטָה מִמֶּשׁ אֵינָה רְאוּיָה לְאֲכִילָה. אֲלֵא פֶת חֲטִין הִיָּה, שְׁהִיְתָה הָאָרֶץ מוֹצִיאָה גְלוּסְקָאוֹת (=כֶּכֶר לֶחֶם סֶלֶת), כְּמוֹ שְׁיִהְיָה לְעֵתִיד"'. כְּלוּמַר, אוֹמֵר ה"תּוֹרַת חֲיִים", כִּיִּין שְׁכְּתוּב "כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל" – בְּרוּר שְׁלֶחֶם גְּדֻל עַל הָעֵץ, וְלֹא חֲטָה. שְׁהֲרִי, חֲטָה אֵינָה רְאוּיָה לְמֵאֲכָל. וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר ה"תּוֹרַת חֲיִים", שְׁכָּךְ יִהְיָה לְעֵתִיד לְבוֹא, שֶׁהָאָרֶץ תּוֹצִיא לֶחֶם, כְּפִי שְׁכְּתוּב בְּגַמְרָא (שַׁבַּת ל'): "אָמַר רַבִּי תַּיָּא בְּרַבִּי יוֹסֵף: עֲתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁתּוֹצִיא גְלוּסְקָאוֹת (=כֶּכֶר לֶחֶם סֶלֶת) וְכִלִּי מִילָת (=בְּגָדִים מְצֻמֵר עֲדִין)". דְּהֵינּוּ, לֹא יִצְטָרְכוּ לְטַחֵן אֶת הַחֲטִים לְקַמַּח כְּדִי לְעַשׂוֹת גְלוּסְקָאוֹת, אֲלֵא הָאָרֶץ תּוֹצִיא גְלוּסְקָאוֹת מוּכְנוֹת וּמְזוּמְנוֹת לְאֲכִילָה בְּלִי שׁוּם טוֹרַח.

לְפִי זֶה, מְתַרְצִים מְאוּרֵי הָעוֹלָם הַלְלוּ – הַשְּׁל"ה הַקְּדוּשׁ, ה"תּוֹרַת חֲיִים" וְה"מְגַלָּה עֲמוּקוֹת" – כִּי מִטַּעַם זֶה תִּקְנוּ לָנוּ חוֹ"ל לְבָרֶךְ עַל הַלֶּחֶם "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ", וְלֹא "הַמוֹצִיא דָגָן/חֲטָה מִן הָאָרֶץ". כְּדִי לְרַמּוֹז לָנוּ, שְׁלִפְנֵי חֲטָא עֵץ הַדַּעַת הוֹצִיא הַקַּב"ה לֶחֶם מִמֶּשׁ מִן הָאָרֶץ, לֶחֶם מוּכָן וּמְזוּמָן לְאֲכִילָה, וְכָךְ יִהְיָה גַם לְעֵתִיד לְבוֹא, כְּמוֹ

שכתוב: "עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות (=כפר לחם סלת)...".

ולכן גם קבעו חז"ל לברך "המוציא", עם האות ה. שכן, למלה "המוציא" יש משמעות של עבר, וגם משמעות של עתיד. וזאת, כדי לרמוז לנו, שבבעבר, לפני החטא, הוציא הקב"ה לחם מזומן לאכילה, מן הארץ. וכן, גם לעתיד לבוא עתידה ארץ ישראל להוציא לחם וגלוסקאות מוכנים מן הארץ. (רש"י מפרש, ש"המוציא" הוא גם לשון עתיד, כמו שכתוב: "המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים". והרי, כשאמר פסוק זה למשה עדין לא יצאו ישראל ממצרים).

מכל זה נמצאנו למדים יסוד גדול, והוא, שאכילת הלחם וברכתו הם תיקון גדול לחטא עץ הדעת. שכן, כבר בארנו, שלאחר חטא אדם וחוה נפל הלחם ממדרגתו, ובמקום שיצמח לחם על העצים, מוכן ומזומן לאכילה, צומחת חטה על האדמה, וצריך האדם לטרוח ולטחון ולעשות עיסה, ולאפות ממנה לחם. על-פי האמור, נשפיל להבין יסוד גדול, כי באכילת הלחם וברכתו, צריכים אנו לכוון לתקן את חטא עץ הדעת, שהיה לחם, לפי שיטת רבי יהודה. ולכן אנו מברכים "המוציא לחם מן הארץ", שהוא לשון עבר וגם לשון עתיד, כדי לרמוז שלפני חטא אדם הראשון הוציא הקב"ה לחם מן הארץ. וכן, לעתיד לבוא עתידה ארץ ישראל להוציא מן הארץ לחם מוכן, המזומן לאכילה. על-כן, נמצא שאנו לא רק מברכים על אכילת הלחם, אלא אנו גם מתפללים על תיקון חטא עץ הדעת, שהיה בלחם, כדי שיחזור המצב כמו לפני החטא, וארץ ישראל תוציא גלוסקאות. (המשך המאמר בהרחבה באתר "בני ציון")
ו"יאמר משה לפני ה' הן אני ערל שפתים"

על הכתוב, "ו"יאמר משה לפני ה' הן אני ערל שפתים", שואל "כסא הרחמים", מהיכן נעשה משה ערל שפתים? ומביא הוא את דברי חז"ל במדרש (שמות רבה א', כו'), שיום אחד הביאה בתיה את משה (בהיותו רך בשנים) לפני פרעה, ולקח פרעה את משה, והושיבו על ברפיו. מיד לקח משה את כתר מלכותו של פרעה והשליכו ארצה. חרה פרעה בו (=במשה), ורצה להורגו. מיד שלח הקב"ה את גבריאל המלאך, שנדמה למלך פרעה כמשנה למלך. אמר לו: אדוני המלך, נער זה קטן, ואינו יודע להבחין בין טוב לרע. אולם, השרים שהיו במקום אמרו לפרעה: ואפילו כך, חייב הילד מיתה. אמר להם: עכשיו אנו נבחן אם הילד יודע להבין בין טוב לרע. הביאו אלי כלי אחד מלא גחלי אש, וכלי אחד בעל מרגליות טובות, שמוהירות ומאירות כמו גחלי אש. ונראה מאיזו קערה הילד לוקח. הסכים פרעה, וכך הביאו לפני משה כלי מלא גחלי אש יוקדות, וכלי מלא מרגליות. ומשך ידו (משה) ורצה לקחת מהמרגליות הטובות. מיד בא גבריאל המלאך, ודחף ידו לקחת מגחלי האש היוקדות, והניחם משה על לשונו, ונשרפה הלשון. ועל-ידי כך נטהרה לשונו מהחלב שינק מהנכרית ביום שהעלתה אותו בתיה מן היאור. ומוסיף "כסא הרחמים" ואומר, שענין זה רמוז בכתוב "ו"יאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל... ויקדו וישתחוו". שהרי צריך להבין, למה שיאמינו העם? ומהיכן שמעו כי פקד ה' אותם?

ומסביר ואומר "כסא הרחמים", שישראל הלכו לשאול את סרה בת אשר, ואמרו לה: בא אחד ושמו משה, ורוצה לגאול את ישראל. ואין אנו יודעים אם אמת דבריו או לא. אמרה להם: ומה סימן יש לו? אמרו לה: כבד פה וכבד לשון הוא. אמרה להם: קבלו דבריו, שאמת הם. אמרו לה: מהיכן את יודעת? אמרה להם: יוסף דודי אמר והשביע את השבטים, שיבוא אחד לגאול אתכם, והעליתם את עצמותי מזה. (כפי שכתוב בראשית נ', כה): "וישב יוסף את בני ישראל לאמר פקד אלהים אתכם והעלתם את עצמתי מזה". אמרו השבטים ליוסף: מי הוא שיבוא לגאול אותנו? מה סימנים יש לו? אמר להם: פיו שרוף, וכבד פה הוא בדיבורו. ועל-כך רמו ואמר להם יוסף "פקד אלהים אתכם". שכן, וכי למה לא אמר להם "זכור יזכר אלהים אתכם"? אלא "פקוד", הם אותיות "פי קוד". דהינו, שפיו ולשונו שרופים מאש הגחלים היוקדות.
"ובני עזיאל מישאל ואלצפן וסתרי"

בספר "שלישלת הקבלה" מסופר על החכם רבי אברהם הלוי, שחי בירושלים בשנת רעו' לאלף השלישי, שפעם אחת עשה שאלת חלום על קץ הפלאות – מתי יבוא כבר משיח צדקנו? והשיבו לו מן השמים בצחות לשון הכתוב: "מישאל ואלצפן וסתרי", מי שאל ואל צפן וסתרי – מי שואל לדברים נסתרים שצפן האל?

"בְּנֵי צִיּוֹן"

מעלת שמירת השבת

הָרַב הַקְּדוּשׁ, הַחֲוִזָּה מְלוּבְלִין, מְלַמְּדֵנוּ יְסוּד גְּדוֹל: יִשְׂרָאֵל שִׁקְעוּ בַּמִּצְרַיִם בַּ—מ"ט שְׁעָרֵי טוֹמָאָה, מַחֲמַת שְׁנִשְׁתַּעֲבָדוּ לְעַבּוּד עֲבוּדַת פְּרָךְ לְמַעַן הַמִּצְרַיִם, שֶׁהָיוּ שָׂרֵשׁ הַטוֹמָאָה. וְעַל—יְדֵי שִׁיעֲבוּד הַגּוֹף מִשְׁתַּעֲבָדַת גַּם הַנֶּפֶשׁ שְׁבָאָדָם. וְשִׁיעֲבוּד מוּחַלְטָה זֶה לְמִצְרַיִם גָּרַם לָהֶם (=לְיִשְׂרָאֵל) לֵאבֹד אֶת זְהוּתָם הַעֲצָמִית וְקְדוּשָׁתָם, וְלִשְׁקוּעַ בַּטוֹמָאָת מִצְרַיִם. וְכִךְ הַדְּבָר גַּם אֶצְלָנוּ. כְּשֶׁאֲנַחְנוּ עוֹסְקִים בְּעֵנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְהַתְּפָרֵס וּלְהַתְּקִים, יֵשׁ סַכָּנָה שְׁעַל—יְדֵי כִּךְ נִשְׁקַע חֵס וְחִלְיָה בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְחֻמְרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִתְעַסֵּק בְּטַפֵּל וּנְשַׁכַּח אֶת הָעֵיקָר, שֶׁהוּא לְעַבּוּד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ. לָכֵן נָתַן לָנוּ הַקַּב"ה, בְּרוּב רַחֲמָיו וְחַסְדָּיו, אֶת הַשַּׁבָּת, שְׁבֵה אִישׁ יִשְׂרָאֵל אִינוֹ עוֹשֶׂה שׁוּם מְלָאכָה. וְכֵן, בַּשַּׁבָּת קָדֵשׁ מְקַבֵּל הָאָדָם נִשְׁמָה יִתְרָה, שְׁלֵא עֲבָדָה כְּלָל בִּימוֹת הַחוּל, וְלֵא עֲסָקָה כְּלָל בְּעֵנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִיא מְאִירָה בְּתוֹכוֹ. וְכִךְ נִמְצָא, שְׁעַל—יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת קָדֵשׁ מְזַדְּכֵךְ הָאָדָם, עוֹבֵד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ, וְלֵא מִשְׁתַּעֲבָד וְשׁוֹקַע בְּעֵנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה מַחֲמַת הָעֲבוּדָה בְּשִׁשַּׁת יְמֵי הַחוּל. לָכֵן גַּם סַבֵּב הַקַּב"ה, בְּרוּב רַחֲמָיו, כִּךְ, שְׁאֵת קֶרְבֵּן הַפֶּסַח שִׁלְקָחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הֵם יָקָחוּ בַּיּוֹם שַׁבָּת קָדֵשׁ, וְזֹאת כְּדֵי שִׁיְצַלְיָחוּ לְהַעֲלוֹת אֶת עֲצָמָם מִשְׁעֲבוּד מִצְרַיִם, מִתּוֹךְ מַט' שְׁעָרֵי טוֹמָאָה, בְּעִזְרַת אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה הַיִּתְרָה, שְׁמְקַבְּלִים בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהִיא טְהוּרָה וְזָכָה, וְלֵא נְטִמָּאָה בַּטוֹמָאָת מִצְרַיִם. כִּי לְוֵלֵא נִשְׁמָה זֶה, לֵא הָיוּ יְכוֹלִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְצַאֵת מִמִּצְרַיִם.

וְעוֹד עֲצָה נָתַן לָנוּ הַקַּב"ה, כְּדֵי שְׁלֵא נִשְׁקַע בְּחֻמְרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִיא מְצוֹת קְבִיעוֹת עֲתִים לְתוֹרָה. עַל—יְדֵי כִּךְ שֶׁהָאָדָם קוֹבֵעַ זְמַן לְלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הוּא מְזַכֵּךְ אֶת עֲצָמוֹ, וְלְעוֹלָם לֵא יִשְׁקַע בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶהוּ הַדְּבָר שֶׁשִּׁנְיָנוּ בַּמִּשְׁנָה (אבוֹת ב', ב'): "יְפָה תְּלַמּוּד תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שִׁיְגִיעַת שְׁנֵיהֶם מִשְׁפַּחַת עוֹן". כִּי מְצַד אֶחָד צָרִיךְ הָאָדָם לְעַסוֹק וְלְעַמּוֹל בְּעֵנֵי דֶרֶךְ אֶרֶץ, כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת חֲלָקוֹ בְּחֻטָּא הָאָדָם הָרָאוּשׁוֹן, כְּשֶׁאֲכַל מַעֵץ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁגִּזַּר עָלָיו ה' יִתְבָּרֵךְ "בְּזַעַת אִפְיךָ תֹּאכַל לֶחֶם".

אִךְ הָרִי יֵשׁ כְּאֵן סַכָּנָה שְׁדוּקָא עַל—יְדֵי עַסוּק בְּעֵנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, יִשְׁקַע הָאָדָם חֵס וְחִלְיָה בְּחֻמְרֵי, וְיִשְׁתַּעֲבָד לָהּ. לָכֵן צָרִיךְ לְקַבּוֹעַ עֲתִים לְתוֹרָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כְּדֵי שֶׁתְּהִיָּה לְאָדָם שְׁמִירָה, עַל מְנַת שְׁלֵא יִשְׁקַע בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה – וְזֶהוּ שְׁפַתּוֹב: "יְפָה תְּלַמּוּד תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ".

"לָכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי... " (ו' ו')

יְדוּעַ שְׁחִזוּ"ל תְּקַנּוּ לָנוּ בְּלִיל פֶּסַח לְשִׁתּוֹת אַרְבַּע כּוֹסוֹת יַיִן, כְּנִגְדֵי אַרְבַּעָה לְשׁוֹנוֹת גְּאוּלָּה, הַנּוֹזְכִּים בְּפִסּוּקִים בְּפִרְשֵׁתָנוּ (שְׁמוֹת ו', ו'—ז'): "לָכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סַבְּלַת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מִעַבְדֵיכֶם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזִרוּעַ נְטוּיָה... וְלִקְחַתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם" (וְהוֹצֵאתִי, וְהִצַּלְתִּי, וְגֵאלְתִּי, וְלִקְחַתִּי).

וְלִכְאוּרָה תְּמוּהָ הַדְּבָר: מָה עֲנִין אַרְבַּעָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאוּלָּה בְּמִצְרַיִם? הָרִי בְּמִצְיָאוֹת הַיְתָה רַק גְּאוּלָּה אַחַת – גְּאוּלַּת מִצְרַיִם – וְמָה בָּאוּ לְרַמּוֹז לָנוּ אַרְבַּעָה לְשׁוֹנוֹת הַגְּאוּלָּה הַנּוֹזְכִּים כְּאֵן?

כְּדֵי לְהַבִּין זֹאת, נִקְדִּים לְהַבִּיא אֶת דְּבָרֵי הָאֶר"י זצ"ל, הַמְקַשֶּׁה עַל מָה שֶׁאֲמָרוּ חו"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ב', ד'): ("וְהָאֶרֶץ הַיְתָה תְּהוֹ וְבָהוּ וְחֻשְׁךָ עַל פְּנֵי תְּהוּם") – "וְהָאֶרֶץ הַיְתָה תְּהוֹ" – זֶה גְּלוּת בְּבָל... "וְבָהוּ" – זֶה גְּלוּת מְדִי... "וְחֻשְׁךָ" – זֶה גְּלוּת יוֹן... "עַל פְּנֵי תְּהוּם" – זֶה גְּלוּת מְמַלְכַת הָרַשָּׁעָה (=אָדוּם)...

שׁוֹאֵל הָאֶר"י הַקְּדוּשׁ: מְדוּעַ לֵא הַזְּכִירוּ חו"ל אֶת גְּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהִיָּה הַגְּדוּלָּה וְהַקְּשָׁה מְכַל הַגְּלוּיּוֹת? וּבְאֵר שֶׁם הָאֶר"י אֶת קוּשִׁיתוֹ, וְאָמַר, שֶׁגְּלוּת מִצְרַיִם הַיְתָה גְּלוּת כְּלָלִית וְשׁוֹרְשִׁית שֶׁהַכִּלָּה בְּתוֹכָהּ אֶת כָּל אַרְבַּע הַגְּלוּיּוֹת – בְּבָל, מְדִי, יוֹן, וְאָדוּם. וְלָכֵן אֵינן הִיא נּוֹכְרַת כְּלָל בְּדְבָרֵי חו"ל.

אִךְ הַחִיד"א זצ"ל מְבָאֵר כִּךְ, שֶׁגְּלוּת מִצְרַיִם הַיְתָה כְּלָלוּת כָּל אַרְבַּע הַגְּלוּיּוֹת, וְהוּא מְבִיא רְמִז לְכִךְ מִהַפְּסוּק "וְאֵלָה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה" – "בָּאִים" רְאִשִׁי—תְּבוּת: בְּבָל אָדוּם יוֹן מְדִי. וְזֹאת, כְּדֵי לִזְמַר לָנוּ שֶׁכָּל אַרְבַּע הַגְּלוּיּוֹת הָיוּ כְּלוּלוֹת בְּגְלוּת מִצְרַיִם.

והנה בענין זה של ארבע הגלויות, אומר הר"ק, המקובל האלקי רבי נתן שפירא זצ"ל, בספרו "מגלה עמוקות" (ואתחנן אופן רלו'): כִּאֲשֶׁר חָטָא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן בְּחָטָא עֵץ הַדַּעַת, הַתְּקַלְלוּ אַרְבַּעָה דוֹרוֹת, וּבְחַטְאֵיהֶם פָּגְמוּ אַרְבַּעָה דוֹרוֹת אֵלּוּ בְּאַרְבַּע אוֹתוֹת שֵׁם הַקַּב"ה ("יְהוָה"). וְאַרְבַּעָה דוֹרוֹת אֵלּוּ, אֹמֵר הַ"מְגַלֵּה עֲמוּקוֹת", הֵם דוֹר אָנוּשׁ, דוֹר הַמְּבוּל, דוֹר הַפְּלָגָה וְהַדוֹר שֶׁל סָדָם – וְהֵן אַרְבַּעַת שְׁלֵבֵי הַסֵּלֶם שֶׁרָאָה יַעֲקֹב בְּחֹלֶם, וְהֵם נִרְמְזִים בְּרָאשֵׁי הַתִּיבוֹת (בראשית כח, יב'): "...הַנְּהַ סֵּלֶם מִצֵּב אֲרֻצָּה" – רָאשֵׁי תִיבוֹת: הַפְּלָגָה, סָדָם, מְבוּל, אָנוּשׁ.

וּמִמְשִׁיךְ וְאוֹמֵר הַ"מְגַלֵּה עֲמוּקוֹת", שְׁאַרְבַּעָה דוֹרוֹת אֵלּוּ הַתְּגַלְגְּלוֹ לְכוֹר הַבְּרוּל לְמִצְרַיִם, כְּדֵי לְקַבֵּל שֵׁם אֶת תִּיקוּנָם. וְזֶהוּ סוּד אַרְבַּעָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאוּלָּה, שְׁאָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה (וְהוֹצֵאתִי, וְהִצַּלְתִּי, וְגֵאלְתִּי, וְלִקַּחְתִּי). שָׁפוֹ, אַרְבַּעַת הַלְשׁוֹנוֹת הֵלְלוּ נֶאֱמָרוּ עַל אַרְבַּעַת הַדוֹרוֹת הָאֵלּוּ, שֶׁתּוֹקְנוּ שֵׁם עַל-יְדֵי קִשֵׁי הַשְּׁעֵבוּד, כְּפִי שְׁרוּמֵזוֹ הַכְּתוּב: "וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם" – רָאשֵׁי תִיבוֹת: הַפְּלָגָה, אָנוּשׁ, מְבוּל, סָדָם. וְעַל מֹשֶׁה רַבְּנוֹ הֵיטָה מוֹטְלַת עֲבוּדָה זֹו כְּדֵי לְתַקְּנָם, וּכְשֶׁגָּאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, נָטַל הוּא שֶׁכֶר כָּלָם.

וְהֵנָּה, אֹמֵר הַ"מְגַלֵּה עֲמוּקוֹת", כָּל מָה שְׁאָמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ בְּתֵהִילִים – לֹא בַעַד עֲצָמוֹ אָמַר, אֲלֵא כְּנֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִף הוּא הַתְּפַלֵּל עַל אַרְבַּעָה דוֹרוֹת אֵלּוּ, בְּכַתוּב (תהילים ו, ז): "יִגְעַתִּי בְּאַנְחָתִי אֲשַׁחֶה בְּכָל לַיְלָה מִטְּתִי בְּדַמְעָתִי עֲרִשֵׁי אֲמָסָה". "אֲמָסָה" רָאשֵׁי תִיבוֹת: אָנוּשׁ, מְבוּל, סָדָם, הַפְּלָגָה.

נִמְצְאוּ לְמַדִּים מְדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"מְגַלֵּה עֲמוּקוֹת", שְׁאַרְבַּעַת לְשׁוֹנוֹת הַגְּאוּלָּה – וְהוֹצֵאתִי, וְהִצַּלְתִּי, וְגֵאלְתִּי, וְלִקַּחְתִּי – אֵינֶן, אֲלֵא רַק לְשׁוֹנוֹת כְּפוּלִים וּמְכוּפָלִים שֶׁל אוֹתָהּ גְּאוּלָּה. וְאֵלֶּה הֵן בְּעֵצָם אַרְבַּע גְּאוּלוֹת שֶׁל אַרְבַּעָה דוֹרוֹת, שֶׁהֵיוּ צְרִיכִים לְהַתְּקֵן בְּמִצְרַיִם.

וְלִכֵּן נִרְמְזִים כָּל אַרְבַּעַת הַדוֹרוֹת בְּכַתוּב, בּוֹ נִזְכָּרִים גַּם אַרְבַּעַת לְשׁוֹנוֹת הַגְּאוּלָּה: "לִכֵּן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם (רָאשֵׁי תִיבוֹת: הַפְּלָגָה, אָנוּשׁ, מְבוּל, סָדָם) וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדְּתֶם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזֹרֵעַ נְטוּיָה... וְלִקַּחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם". (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִימָן) מְסִירוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַצְּפַרְדְּעִים

יֵלֵד פְּלָאִים הֵיךְ יְהוֹנָתָן הַקָּטָן. כְּבָר בְּהִיּוֹתוֹ כְּבֵן חֲמֵשׁ שָׁנִים, רָעַשָׁה כָּל הָאָרֶץ לְשִׁמְעַת חֲכָמָתוֹ. לְיָמִים, יָצָא שְׁמוֹ בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ כְּגֵאוֹן יִשְׂרָאֵל, הֲלֹא הוּא רַבְּנוֹ ר' יְהוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ צוֹק"ל.

סְפוּרִים רַבִּים מְהֻלָּכִים בְּקֶרֶב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹדוֹת חֲכָמָתוֹ וְחִרְפוֹתוֹ הָעֲצוּמוֹת, כְּפִי שֶׁהַתְּגַלּוֹ כְּבָר בְּהִיּוֹתוֹ יֵלֵד רַךְ. פַּעַם אַחַת, מְסַפְּרִים חֲסִידָיו, בַּעַת שֶׁהָיָה יְהוֹנָתָן בֶּן שְׁמוֹנֶה בְּלֶבֶד, יָשָׁבוּ וְלָמְדוּ כָּל לְמַדְנֵי וְחֲכָמֵי הָעִיר בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ, וּבִינֵיהֶם יוֹשֵׁב וְהוֹגֵה בַתּוֹרָה יְהוֹנָתָן בֶּן הַשְּׁמוֹנֶה. וְהֵנָּה, קָם אֶחָד מִלְּמַדְנֵי הָעִיר, וְשָׂאֵל שְׂאֵלָה בְּעֵינֵי דְיוֹמָא, בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ: לְמַדְנֵי בַתּוֹרָה בְּמַפְתַּח הַצְּפַרְדְּעִים: "וְשָׂרֵךְ הַיָּאֵר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבְחֹדֶר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ וּבְעַמְּךָ וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ". הֵנָּה, אָמַר הַלְּמַדָּן, אִף בַתְּנוּרִים, אֵל תוֹךְ כְּבִשְׁן הָאֵשׁ הַשְּׁלִיכוּ עֲצָמֵן הַצְּפַרְדְּעִים. וְאִכּוֹ, בְּגִמְרָא (פְּסָחִים נג) שְׁנִינּוּ: "מָה רָאוּ חֲנַנְיָה, מִישָׂאֵל וְעֹזְרִיָה, שֶׁמְסָרוּ עֲצָמָם עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם לְכַבְּשֵׁן הָאֵשׁ? – אֲלֵא נִשְׂאוּ קָל וְחוֹמֵר מֵהַצְּפַרְדְּעִים: מָה צְפַרְדְּעִים, שְׂאִין הֵן מְצוּוֹת עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, כְּתוּב בְּהֵן: "וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ... וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ...". וְקִפְצוּ בְּרָצוֹן לְתוֹךְ הַתְּנוּרָה הַלּוֹהֵט – אָנוּ, שֶׁמְצוּוִים עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם – עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה (=קָל וְחוֹמֵר) שְׁצַרְיִכִים לְקַדֵּשׁ שֵׁם שְׁמִים. נַעֲנְעוּ הַכָּל בְּרָאשֵׁיהֶם: גְּמָרָא יוֹדְעָה הִיא זֹו.

אוּלָּם, נִשְׂאֵלָת הַשְּׂאֵלָה – הַמְּשִׁיךְ הַלְּמַדָּן – "הֲרִי קָל וְחוֹמֵר זֶה אֲפָשֶׁר לְפָרוּךְ (=לְפוֹרֵר) אוֹתוֹ. שְׁהָרִי נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה רַבְּנוֹ, שִׂיאֵמֵר לְפָרְעָה, מֵאֵת ה' יִתְּבַרְךָ: 'וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבְחֹדֶר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ וּבְעַמְּךָ וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ...'. אִם כֵּן, כֵּן נִצְטוּוּ הַצְּפַרְדְּעִים מֵאֵת הַבּוֹרָא יִתְּבַרְךָ, לְעָלוֹת וּלְבוֹא בְּבֵיתֵי הַמִּצְרַיִם וּבַתְּנוּרֵיהֶם!

וְאִיךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל עַל הַצְּפַרְדְּעִים, שֶׁהֵן 'אֵינֶן מְצוּוֹת עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם?' וְהֲלֹא מֵתוֹךְ כֵּן נִלְמַד הַקָּל וְחוֹמֵר". הַשְּׂתַתְּקוּ הַכָּל – "אִכּוֹן קוֹשִׁיָה חֲזָקָה הִיא זֹו" – הֲרַהֲרוּ. "וְאֵתָהּ, יְהוֹנָתָן, הָאֵם אֵין תְּשׁוּבָה בְּפִידָךְ?" – שְׂאֵלוֹ הַלְּמַדָּן. הַסְּמִיק יְהוֹנָתָן, וְאָמַר בְּקוֹל חֲלָשׁ: "הֵן". "אָמַר נָא לְנוּ" – בְּקִשׁוֹ הַנוֹכַחִים. פִּתַּח יְהוֹנָתָן פִּיו, וְאָמַר: "אִכּוֹן נִצְטוּוּ הַצְּפַרְדְּעִים לְעָלוֹת וּלְבוֹא בְּבֵיתְךָ, וּבְחֹדֶר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ, וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ, וּבְעַמְּךָ, וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ. אוּלָּם כָּל צְפַרְדְּעֵי הֵיטָה יְכוּלָה לֹמֵר לְחַבְרָתָהּ: לְכִי אֵת, וְהַפְּנִסִי לְתוֹךְ הַתְּנוּרָה הַחֵם, וְאֲנִי אֲפָנֶס לְבֵית, לְמִטָּה, וְכַדוּמָה. וְאִף-עַל-פִּי-כֵן, לְמִרוֹת שֶׁלֹּא נִצְטוּוּ בְּפִרְטוּיֹת לְהִיכָנֵס לְתְּנוּרָה, חֲפָצוֹ הַצְּפַרְדְּעִים, כָּל אַחַת מֵהֵן, לְקַדֵּשׁ שֵׁם שְׁמִים, וְקִפְצוּ אֵל תוֹךְ הַתְּנוּרָה הַלּוֹהֵט. וְלִכֵּן הַקָּל וְחוֹמֵר נִשְׂאֵר קָל וְחוֹמֵר – שְׁהָרִי הֵן לֹא נִצְטוּוּ דוֹקָא עַל "קְדוּשַׁת הַשֵּׁם". שְׁמַעוּ זֹאת כָּל הַנוֹכַחִים, וְהַתְּפַעְלוּ מִחֲכָמָתוֹ שֶׁל יְהוֹנָתָן הַקָּטָן, שֶׁהָיָה בֶּן שְׁמוֹנֶה שָׁנִים בְּלֶבֶד...

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ"

עַל הַגְּלוּת הַקִּשָּׁה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכוּר הַבְּרִזָּל בְּמִצְרַיִם מִגְּלָה לָנוּ הָאֲרִיזוֹ"ל, שֶׁתַּכְלִית יְרִידַת יִשְׂרָאֵל לְגְלוּת מִצְרַיִם הִיְתָה כְּדֵי שִׁישְׂרָאֵל יִזְדַּכְּכוּ שֵׁם מִכָּל סִיג וּפְגָם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "וְאַתְּכֶם לָקַח ה' וַיּוֹצֵא אֶתְכֶם מִכוּר הַבְּרִזָּל מִמִּצְרַיִם לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם...". וּפְרַשׁ שֵׁם רַש"י זצ"ל: "כוּר הוּא כְּלִי שֶׁמְזַקְקִים בוֹ אֶת הַזֹּהֵב". כְּלוּמַר, כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְנִקּוּת אֶת הַסִּיגִים הַדְּבוּקִים לְזָהָב בְּאֻמְצָעוֹת הַיִּתּוּךְ בְּכוּר הַבְּרִזָּל, כִּךָּ הָיָה צָרִיךְ גַּם לְזַקֵּק וּלְנַקּוֹת אֶת הַסִּיגִים, שֶׁנִּדְבְּקוּ בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּאֻמְצָעוֹת הַסֶּבֶל וְקוּשֵׁי הַשַּׁעֲבוּד בְּמִצְרַיִם, כְּדֵי לְהַכִּין אוֹתָם לְקִרְאָת קַבְּלַת הַתּוֹרָה. אוּלַם, מִגְּלִים לָנוּ חוֹ"ל, שִׁירִידַת יִשְׂרָאֵל לְגְלוּת מִצְרַיִם הִיְתָה גַּם כְּדֵי לְבַרֵּר וּלְהוֹצִיא מִשָּׁם אֶת אוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁנִּפְּלוּ לְמִצְרַיִם עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹת דוֹר הַמִּבּוּל.

עַנְיָן זֶה נִלְמַד מִתּוֹךְ מֵאֲמַר הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ (בְּרֵאשִׁית כו'): "וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה - בְּקוּשֵׁיָא, בְּחִמְר' - בְּקַל וְחִמְר, וּבְלִבְנִים' - בְּלִבּוֹן הַלְּכָתָא, וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשֹׁדָה' - דָּא (=זֶה) בְּרִיתָא, 'אֵת כָּל עֲבֹדְתָם' - דָּא (=זֶה) מִשְׁנָה". וּכְּפִי הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ הִיא לְלַמְדָנוּ דַּעַת, שֶׁמָּה שֶׁסִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת קוּשֵׁי הַשַּׁעֲבוּד בְּמִצְרַיִם הָיָה כְּדֵי לְזַכְּכֶם וּלְנַקּוֹתֶם מִכָּל סִיג וּפְגָם. וְעַל-יְדֵי כִךָ יִזְכּוּ לְהוֹצִיא אֶת אוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה מִגְּלוּת מִצְרַיִם. וְאַחֲר-כֵּן, בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, יִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב וְאֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פִּיהָ, הַכְּלוּלוֹת מִקוּשֵׁיָהּ, קַל וְחִמְר, לִיבּוֹן הַלְּכוּת, בְּרִיתָא וּמִשְׁנָה.

עַנְיָן זֶה מְפוֹרֵשׁ גַּם בְּסִפְר הַקְּדוֹשׁ "מְאוּר עֵינַיִם" (שְׁמוֹת), וְכַפִּי לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוֹשָׁה: "בְּדוֹר הַמִּבּוּל הָיוּ רַשְׁעִים גְּדוּלִים, עַד שֶׁהַפְּסִיקוּ (=הַפְּרִידוּ) אֶת הָעוֹלָם עִם הַפּוּעֵל, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, מִן הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא. עַל-כֵּן, כְּשֶׁנִּפְּסַק הָעוֹלָם וְהַתּוֹרָה מִשׁוֹרֵשׁ... תָּרַב הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְהָיָה מִבּוּל. וְלְהִיכֵן הִפִּילוּ אֶת הַתּוֹרָה? בְּקַלִּיפַת מִצְרַיִם... עַל-כֵּן הוֹצִיָנוּ יִשְׂרָאֵל לְרֹד לְמִצְרַיִם, (כְּדֵי) לְהַעֲלוֹת אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁנִּפְּלָה בְּקַלִּיפַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בַּזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ: 'וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִמְר דָּא קַל וְחִמְר וּבְלִבְנִים דָּא לִבּוֹן הַלְּכָתָא, בְּפִרְךָ דָּא פִּירְכָא (=קוּשֵׁיָא)...', עַד שֶׁהִעֲלוּ אֶת אוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה מִעֲמֻק קַלִּיפַת מִצְרַיִם".

לְפִי זֶה מִבוֹאֵר, שֶׁמִּלְכַד הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים שֶׁל הַשַּׁעֲבוּד בְּמִצְרַיִם, כְּדֵי לְהַזְדַּכְּךָ וּלְהַתְּלַבֵּן מִכָּל סִיג וּפְגָם, הָיוּ צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל גַּם לְסַבּוֹל יִיסוּרִים, בְּבַחֲיַנַת (שַׁבַּת סג'): "אֵין דְּבַרֵי תּוֹרָה מִתְּקִימִים אֶלָּא בְּמִי שְׁמַמִּית עֲצָמוֹ עֲלֵיהֶם". וְעַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִים הַלָּלוּ, שֶׁהָיוּ לָהֶם בְּקוּשֵׁי הַשַּׁעֲבוּד, בְּחִמְר וּבְלִבְנִים, לֹא רַק שֶׁנִּזְדַּכְּכוּ בְּכוּר הַבְּרִזָּל מִכָּל סִיג וּפְגָם, אֶלָּא גַּם זָכוּ לְהוֹצִיא אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מִגְּלוּת מִצְרַיִם.

עַנְיָן זֶה, שְׁעַל-יְדֵי הָעֲוֹנוֹת גוֹרֵם הָאָדָם לְאוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה לְפוֹל בְּתוֹךְ הַגְּלוּת, מִבוֹאֵר גַּם בְּסִפְרִים הַקְּדוֹשִׁים. וְעַל-כֵּן הַתְּפִלָּל נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, דוֹד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים קיט', יח'): "גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ". דְּהֵינּוּ, דוֹד הַמֶּלֶךְ הַתְּפִלָּל לָהּ יִתְבָּרַךְ, וּבִקְשׁ - "גַּל עֵינַי" - תְּגַלֶּה וְתֹאֲרֵר אֶת עֵינַי, כְּדֵי שְׁאוּכַל לְהוֹצִיא מִהַגְּלוּת אֶת אוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּפְּלוּ לְשָׁם בְּעֲוֹנוֹתַי. וְזֶהוּ "וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ" - שְׁאוּכַל לְהַבִּיט אִיזוֹ אוֹת מִתּוֹרַתְךָ נִפְלָה בְּגְלוּת, וְאוּכַל לְהוֹצִיאָהּ. (הַתִּיבָה "נִפְלְאוֹת" מוֹרַכְכַת מ' נִפְלָ - אוֹת - נִפְלָה אוֹת). (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה")

צְפַרְדֵּעַ - צְפוֹר דַּעַה

עַל שְׁמָהּ שֶׁל הַצְּפַרְדֵּעַ מוּבָא בִּילְקוּט שְׁמַעוֹנֵי (יִלְקוּט שְׁמַעוֹנֵי וְאַרְא רִמּוֹ קַפּב'), שֶׁשֵּׁם הַצְּפַרְדֵּעַ הוּא מְלִשׁוֹן צְפוֹר דַּעַה, דְּהֵינּוּ, שִׁישׁ בָּהּ דַּעַת. אִם כֵּן, צְרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, אִיזוֹה דַּעַת יֵשׁ לְצְפַרְדֵּעַ? יִתְכַּן לְבָאֵר עַנְיָן זֶה עַל-פִּי מָה שְׁאֲמָרוּ חֲכָמִים, שֶׁ"דַּעַת" זֶה עַנְיָן שֶׁל הַכְּרַת הַבוֹרָא, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בַּתּוֹרָה: "אֵתָה הָרִאֵת לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים", וְכֵן "וַיִּדְעָתָם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם", "וַיִּדְעָתָ הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל לְבַבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים" וְעוֹד. וְזֶהוּ שְׁאֲמַר דוֹד הַמֶּלֶךְ לְשִׁלְמָה בְּנוֹ: "וְאֵתָה שְׁלִמָה בְּנוֹ: דַּע אֶת אֱלֹהֵי אָבִיךָ". דְּהֵינּוּ, שְׁהַדַּעַת הָאֱמִיתִית שֶׁל הָאָדָם הִיא לְדַעַת אֶת הַקַּב"ה, הוּא הַבוֹרָא יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ.

והנה, כידוע, הצפּרדע מסַרָה את נפְשָה וקדְשָה שם שְמִים, כְּאִשֶּׁר קִפְצָה הִיא לְתוֹךְ תְּנוּרֵי הַמְצָרִים הַבּוֹעִים. על-כֵּן הִיא קְרוּיָה בְּשֵׁם **צִפְרָדֶּע** – **צִפּוֹר דְּעָה** – שֶׁכֵּן, הִיתָה לָּהּ **דַּעַת וְתְבוּנָה** לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאָהּ וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בְּרַבִּים.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף מָה שְׁכָתוּב בְּגִמְרָא, שְׁחַנְנִיָּה מִיִּשְׁאֵל וְעִזְרִיָּה לְמַדּוֹ **"קַל וְחֹמֶר"** מֵהַצִּפְרָדֶּע, וּמָסְרוּ עֲצָמָם לְתוֹךְ **כִּבְשָׁן הָאֵשׁ**, כְּפִי שְׁמוּבָא בְּגִמְרָא (פסחים נג): **"דְּרַשׁ תּוֹדוֹס אִישׁ רּוּמִי: מָה רָאוּ חַנְנִיָּה מִיִּשְׁאֵל וְעִזְרִיָּה שְׁמָסְרוּ עֲצָמָן עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, לְתוֹךְ כִּבְשָׁן הָאֵשׁ? (אֵלָּא) נִשְׂאוּ קַל וְחֹמֶר מִצִּפְרָדֵּים. וּמָה צִפְרָדֵּים שְׂאִינָן מְצוּיִן עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, כְּתִיב בְּהוֹ(=כְּתוּב עֲלֵיהֶן), 'וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ, וּבַתְּנוּרִיךָ וּבַמִּשְׁאֲרוֹתֶיךָ", אִימְתִי מִשְׁאֲרוֹת(=הַבְּצֵק) מְצוּיּוֹת אֲצֵל תְּנוּרָה... בְּשַׁעַה שֶׁהַתְּנוּרָה חֹם. (וְאִם כֵּךְ) אֲנִי שְׂמָצוּיִן עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה!" (= "קַל וְחֹמֶר" שְׁצָרִיכִים אֲנִי לְמָסוֹר אֶת עֲצָמָנוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ).**

וַיֵּשׁ לָנוּ לְשֵׂאוֹל: שֶׁכֵּן, לְכַאוּרָה הֵרִי **"קַל וְחֹמֶר"** זֶה אֲפִשֶׁר לְפָרוֹךְ(=לְפֹרֵר) אוֹתוֹ. שְׁהֲרִי, בְּמַכַּת הַצִּפְרָדֵּים נֶאֱמַר לְפָרְעָה, מֵאֵת ה' יִתְבָּרֵךְ: 'וְעָלוּ וּבָאוּ (הַצִּפְרָדֵּים) בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבַבַּיִת עַבְדֶּיךָ וּבַעֲמֻךָ וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבַמִּשְׁאֲרוֹתֶיךָ...'

וְאִם כֵּךְ, כֵּן נִצְטוּוּ הַצִּפְרָדֵּים מֵאֵת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ, לְעֵלוֹת וּלְבוֹא בְּבֵיתֵי הַמְצָרִים וּבַתְּנוּרֵיהֶם! אִם כֵּךְ, אִיפֹה יֵשׁ כָּאֵן קִידוּשׁ ה' שֶׁל הַצִּפְרָדֵּים? שְׁהֲרִי הֵן נִצְטוּוּ עַל-יְדֵי ה' לְהִיכָנֵס לְתְּנוּרִים.

אֵלָּא, אוֹמֵר עַל-כֵּךְ רַבִּי יוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ, בְּסִפְרוֹ **"עֲרוֹת דְּבִשׁ"**, אֲמַת שֶׁנִּצְטוּוּ הַצִּפְרָדֵּים לְעֵלוֹת וּלְבוֹא בַתְּנוּרִים. אוּלָּם גַּם כְּתוּב: **"וְעָלוּ וּבָאוּ (הַצִּפְרָדֵּים) בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבַבַּיִת עַבְדֶּיךָ וּבַעֲמֻךָ..."** דְּהֵינּוּ, בַּחֲדָרִים בְּמִיטוֹת וּבְכָל הַבַּיִת. וְלָכֵן, כָּל צִפְרָדֶּע הִיתָה יְכוּלָה לֹמַר לְחִבְרַתָּה: לְכִי אִתִּי, וְהִכְנְסִי לְתוֹךְ הַתְּנוּרָה **חֹם** וְהַלּוּהֵט, וְאִנִּי אֶכְנֵס לְבַיִת, לְמַטָּה, וְכַדוּמָה. וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן, לְמֵרוֹת שֶׁלֹּא נִצְטוּוּ הַצִּפְרָדֵּים בְּפִרְטוּיּוֹת לְהִיכָנֵס לְתְּנוּרָה, רַבּוֹת מֵהֵן חִפְצוֹ לְקַדֵּשׁ שֵׁם שְׁמִים, וְקִפְצוּ אֶל תּוֹךְ הַתְּנוּרָה **הַלּוּהֵט**.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף דְּבַר פְּלֵא שֶׁהֵבִיא ה"כְּלִי יִקָּר", שֶׁהֵנָּה, כְּאִשֶּׁר צִעַק מִשֶּׁה אֵל ה' שִׁיֶּסֶר אֶת הַצִּפְרָדֵּים מִפְּרַעָה, כְּתוּב: **"וַיִּמְתּוּ הַצִּפְרָדֵּים מִן הַבָּתִּים מִן הַחֲצֵרֹת וּמִן הַשְּׂדֵת"**. וְרֵאוּי לָנוּ לְהַבִּין מִדּוּעַ **מֵתוּ** הַצִּפְרָדֵּים, וְלֹא **נִעְלְמוּ** כְּמוֹ בְּמַכַּת הָעָרֹב וְהָאֲרֵבָה? (בְּמַכַּת הָעָרֹב כְּתוּב: **"וַיִּסֶר הָעָרֹב מִפְּרַעָה מִעַבְדֵי וּמִעַמּוֹ לֹא נִשְׂאָר אֶחָד"**. וּבְמַכַּת הָאֲרֵבָה כְּתוּב: **"וַיִּהְיֶה ה' רוּחַ יָם... וַיִּשָּׂא אֶת הָאֲרֵבָה... יָמָה סוּף לֹא נִשְׂאָר אֲרֵבָה אֶחָד"**).

אֵלָּא, אוֹמֵר ה"כְּלִי יִקָּר", צָרִיכִים אֲנִי לְדַעַת, שֶׁכָּאֵן רָצָה הַקַּב"ה לְלַמְדָנוּ מוֹסֵר וְדַעַת, שֶׁכָּל הַמוֹסֵר נִפְשׁוֹ עַל קִידוּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ, יֵשׁ לְהַקְב"ה הַרְבֵּה דְרָכִים לְהַצִּילוֹ. לְעוֹמֵת זֹאת, מִי שְׂאִינוּ מוֹסֵר נִפְשׁוֹ עַל קִידוּשׁ ה', יֵשׁ לָהּ הַרְבֵּה דְרָכִים לְהִמָּיתוֹ. לָכֵן, אוֹמֵר ה"כְּלִי יִקָּר", הַקַּב"ה **הִמִּית** אֶת כָּל הַצִּפְרָדֵּים שֶׁלֹּא קִדְשׁוּ אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא נִכְנְסוּ לְתְּנוּרִים. וְלְעוֹמֵת זֹאת הַצִּיל אֶת כָּל הַצִּפְרָדֵּים שֶׁקִּדְשׁוּ אֶת שְׁמוֹ, וְכִאֲשֶׁר הֵן נִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַתְּנוּרִים הַבּוֹעִים, לֹא שְׁלֹטָה בְּהֵן הָאֵשׁ. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב: **"וַיִּמְתּוּ הַצִּפְרָדֵּים מִן הַבָּתִּים מִן הַחֲצֵרֹת וּמִן הַשְּׂדֵת..."**, וְלֹא נֶאֱמַר מִן הַתְּנוּרִים – לְלַמְדָךְ, שֶׁכָּל הַצִּפְרָדֵּים שְׁעָלוּ וְנִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַתְּנוּרִים כְּדִי לְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ, לֹא **מֵתוּ!** **"וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מְצָרִים... וְגִאֲלֵתִי אֶתְכֶם"**

מְסוּפָר עַל הַמְּגִיד הַקְּדוּשׁ רַבִּי נַחוּם מְצַרְנוּבִיל, שֶׁנִּקְלַע פַּעַם לְפוֹנְדֵק דְרָכִים שְׁבַעֲלֵי הָיָה יְהוּדִי. וּבַחֲצוֹת הַלַּיְלָה יָרַד רַבִּי נַחוּם מִמִּשְׁכְּבוֹ, וַיֵּשֶׁב כְּהַרְגָלוֹ עַל הָאֲרֵץ, וְעָרַךְ **"תִּיקוֹן חֲצוֹת"** בְּכִי מֵר, שְׁעוֹרֵר אֶת בְּנֵי הַבַּיִת מִשְׁנָתָם. מֵהָר אֵלָיו הִיהוּדִי, בַּעַל הַפוֹנְדֵק, וְשָׂאֵל בְּבִהְלָה מִדּוּעַ הֲרַבִּי בּוֹכָה? אוּלָּי הוּא אִינוֹ חֹשׁ בְּטוֹב? שְׂמָא כּוֹאֵב לוֹ מִשְׁהוּ? לֹא! – הַשִּׁיב רַבִּי נַחוּם. אֲנִי מְקוֹנֵן עַל הַחֲרָפָן וְהַגְּלוּת. מָה זֶה חֲרָפָן וְיָמָה הַמְּקוֹם לְקִינָה? – תְּמָה הַפוֹנְדֵקָאִי. אִינְךָ יוֹדֵעַ? – שְׂאֵלוֹ רַבִּי נַחוּם – הֲלֹא בְּעֵבֶר הָיָה לָנוּ בֵּית מִקְדָּשׁ, וְנִחְרַב... הֲרִי מְלַפְנִים הֵינּוּ בְּאֲרֵץ חַמְדָּה, וּמִפְּנֵי חֲטָאִינוּ גְּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ... וְאִנִּי מְבַקֵּשׁ מֵאֵת ה' שִׁישְׁלַח לָנוּ בְּמַהֲרָה אֶת מִשִּׁיחַ צְדָקָנוּ, שִׁיּוֹצִיאֵנוּ מִפֶּה וּיְבִיא אוֹתָנוּ לְאַרְצֵנוּ, אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל... הֲאִם אַתָּה מוֹכֵן לְעֵלוֹת לְאַרְצֵנוּ, אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל? שְׂאֵל אוֹתוֹ רַבִּי נַחוּם. חֲכַךְ הַפוֹנְדֵקָאִי בְּרֵאשׁוֹ וְאָמַר: אִינְנִי יוֹדֵעַ! תִּיב אֲנִי לְהִתְעַיֵץ עִם אִשְׁתִּי – מִי יוֹדֵעַ, אוּלָּי לֹא כְּדָאִי הַדְּבָר? הֲלָךְ בַּעַל הָאֲכַסְנִיָּה, וְכַעֲבוֹר שַׁעַה קָלָה חֲזוֹר **"מֵהַהֲתִיעֲצוֹת"** עִם אִשְׁתּוֹ, וְתִשׁוּבָה בְּרוּרָה בְּפִיו: לֹא נַעֲלָה! וְכִי מָה יְהִיָה עַל כָּל רְכוּשֵׁנוּ – עַל הַחֲנוּה, הַפְּרוֹת, הַעֲזִים, וְהַתְּרַנְגוּלוֹת? חֲבַל עֲלֵיהֶם! לֹא נִסְפִים לְלַכֵּת סֵתָם כִּךְ אַחֲרֵי הַמְּשִׁיחַ וְלַעֲזוֹב אֶת הַכָּל... לֹא הֲרַפָּה מִמֶּנּוּ רַבִּי נַחוּם, וְאָמַר לוֹ: וְכִי כָל כֵּךְ טוֹב לָךְ פֹּה? הֲלֹא לְעֵתִים תְּכּוּפּוֹת הַטְּטָרִים מִתְּנַפְּלִים עַל הַיְּהוּדִים וְהוֹרְגִים וְחוֹמְסִים וּבוֹזִזִים הַכָּל! הֲרִי עֲדִיף שְׁנַעֲלָה לְאַרְצֵנוּ, אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל! לֹא יָדַע הַפוֹנְדֵקָאִי מָה לַעֲנוֹת לְרַבִּי נַחוּם, וְשׁוּב רֵץ לְשֵׂאוֹל בַּעֲצַת אִשְׁתּוֹ **"הַגְּאוּנִית"**. וְתִיכָף וּמִיָּד חֲזַר מֵאַשְׁתּוֹ, וְאָמַר לְרַבִּי נַחוּם שֶׁהוּא וְאַשְׁתּוֹ מְבַקְשִׁים מִרַבִּי נַחוּם שִׁתְּפַלֵּל לָהּ, שִׁיְגַרֵּשׁ מִיָּד מִכָּאֵן אֶת הַטְּטָרִים לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְאֲנִי נִשְׂאָר כָּאֵן עִם הַעֲזִים וְהַתְּרַנְגוּלוֹת... **שִׁבְתָּ שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'"

עַל הַכְּתוּב שֶׁבִּפְתַח הַפְּרָשָׁה, "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'", אֹמֵר הַ"כְּסֵא רַחֲמִים", שֶׁכָּאן דִּבֶּר הַקַּב"ה אֶל מֹשֶׁה בְּמִידַת הַדִּין. שָׁכַן, כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "אֱלֹהִים" רּוֹמֵז לְמִידַת הַדִּין. וְכָל שָׁכַן שֶׁכְּתוּב "וַיְדַבֵּר", שֶׁהוּא דִּיבּוּר קָשָׁה, שֶׁגַּם הוּא מִידַת הַדִּין אִם כֵּן, אֹמֵר הַ"כְּסֵא רַחֲמִים", יֵשׁ לָנוּ בְּפִסּוּק זֶה שְׁנֵי דִינִים ("וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים").

וּשְׁנֵי דִינִים אֵלּוּ הֵם כְּנֶגֶד פְּעֻמִּים "לְמָה", שֶׁאֹמֵר מֹשֶׁה לְהַקְב"ה (בְּסוֹף הַפְּרָשָׁה הַקּוּדְמָת): "לְמָה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה, לְמָה זֶה שְׁלַחְתָּנִי?" (עֲנֵן זֶה נִרְמַז גַּם בְּפִתּוּב: "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה" – סוֹפֵי תִיבוֹת "לְמָה").

וְהִנֵּה, עַל הַכְּתוּב בְּהַמְשָׁךְ, "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲתָה תֵרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפָרְעָה כִּי בְיַד חֲזֻקָה יִשְׁלַחֶם", מְפָרֵשׁ רַש"י: "(מֹשֶׁה), הִרְהַרְתָּ עַל מִידוּתִי. לֹא כִּאֲבָרְהֶם, שֶׁאִמְרַתִּי לוֹ 'כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע', וְאַחֵר – כֵּן אִמְרַתִּי לוֹ 'הַעֲלֵהוּ לְעֵלְהוּ', וְלֹא הִרְהַר אַחֵר מִידוּתִי. לְפִיכֵן 'עֲתָה תֵרְאֶה' – (אֵת) הָעֲשׂוּי לְפָרְעָה (אֵתָה) תֵרְאֶה. (אֲבָל) לֹא (אֵת) הָעֲשׂוּי לְמַלְכֵי ז' (=7) (הַ)אוּמוֹת, כְּשֶׁאֲבִיאֶם (=אֵת יִשְׂרָאֵל) לָאָרֶץ".

וְכָאן, אֹמֵר הַ"כְּסֵא רַחֲמִים", נִשְׁבַּע הַקַּב"ה, שֶׁמֹּשֶׁה לֹא יִכְנִס אֶת יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ, אֲלֵא יְהוֹשֻׁעַ. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים" – "אֱלֹהִים" רֵאשִׁי תִיבוֹת מֹשֶׁה אֵינֶה הוֹלֵךְ לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכֵן, "אֱלֹהִים" רֵאשִׁי תִיבוֹת אִמְרַת לְמָה הִרְעַתָּה? הוֹשֻׁעַ מְכַנְּסֶם.

"וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ מִטְּהוֹ וַיְהִיו לְתַנִּינִם וַיִּבְלַע מִטְּהַ אֶהְרֵן אֶת מִטְּתָם"

עַל פְּסוּק זֶה (ז' יב') פְּתוּב בְּזֶהֱרַק הַקְּדוּשׁ: אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: תִּפְּח רּוּחֶם שֶׁל אֱלֹהִים הָאוּמְרִים, שֶׁהַקַּב"ה אֵינּוּ עֲתִיד לְהַחֲיוֹת אֶת הַמֵּתִים, וְאֵיךְ יִתְכַן שִׁיעֲשֶׂה מֵהַמֵּתִים בְּרִיָּה חֲדָשָׁה?

אֹמֵר הַזֶּהֱרַק הַקְּדוּשׁ: יְבוֹאוּ אֵלּוּ הַשּׁוֹטִים, הַרְחוּקִים מֵהַתּוֹרָה וּמֵהַקַּב"ה, וַיִּרְאוּ מִפְּרֻשְׁתָּנוּ – שֶׁהָרִי בְיָדוֹ שֶׁל אֶהְרֵן הִיָּה מִטְּהַ שֶׁל עֵץ יֵבֶשׁ, וְהַקַּב"ה הִפְךָ אוֹתוֹ לְתַנִּין – לְבְרִיָּה עִם רּוּחַ וְגוֹף. אִם כֵּן, בּוֹדָאִי שֶׁאוֹתָן גּוֹפּוֹת הָאֲנָשִׁים, שֶׁהָיוּ בִּהֵן רּוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת קְדוּשׁוֹת, וְשִׁמְרוּ עַל תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְעִסְקוּ בַתּוֹרָה יָמִים וְלַיְלֹת – הָרִי שֶׁלְאַחַר גָּמַר הַתִּיקוֹן(=בִּימּוֹת הַמְּשִׁיחַ) עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שֶׁהַקַּב"ה יַעֲשֶׂה אוֹתָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, וַיַּחֲיֶה אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי חֵיָא: וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שֶׁאוֹתוֹ הַגּוֹף יָקוּם לְתַחֲיָה, שָׁכַן כְּתוּב (ישעיה כו' יט'): "יַחֲיוּ מֵתֵיךְ", וְלֹא כְּתוּב "יִבְרְאוּ מֵתֵיךְ". שֶׁהָרִי, הַגּוֹף כְּבֵר נִבְרָא, וְכָל שֶׁצְרִיךְ הוּא רַק לְחִיּוּתוֹ מִחֲדָשׁ. וּמוֹסִיף וְאֹמֵר רַבִּי חֵיָא, שֶׁעֲצָם אַחַת (לּוֹ שְׁמָה) תִּישָׁאֵר בְּגוֹף אֲשֶׁר בְּאֲדָמָה, וְהִיא אֵינָה נִרְקֶבֶת וְאֵינָה מֵתְבַלָּה לְעוֹלָם.

וְכִאֲמוֹר, לְעֲתִיד לְבוֹא, בְּגִמְרַת הַתִּיקוֹן, הַקַּב"ה יִרְפֵּךְ אֶת אוֹתָהּ הָעֲצָם, וַיַּעֲשֶׂה אוֹתָהּ כְּמוֹ שְׁאוֹר(=שְׁמֵרִים) בְּבִצָּק, וְהִיא תַעֲלֶה וְתִתְפַּשֵּׁט (=תִּתְפַּח) לְאַרְבַּעַה כִּיּוּנִים, וּמִמָּנָה יִשְׁתַּכְּלֵל וַיִּבְנֶה הַגּוֹף וְכָל אִיבְרֵיו מִחֲדָשׁ. וְלְאַחַר מִכֵּן, יִתֵּן הַקַּב"ה בְּגוֹף זֶה אֶת הַנְּשָׁמָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי חֵיָא: נְכוּן, וְכֵן יִהְיֶה הַדְּבָר, וְאוֹתָהּ עֲצָם, הַקַּב"ה מְרַפֵּךְ אוֹתָהּ בְּטָל, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו' יט'): "טָל אֹרֶת טָלֵךְ". (עַל-פִּי הַזֶּהֱרַק הַקְּדוּשׁ חֵב' כח')

רוֹאִים אָנוּ מִדְּבַרֵי הַזֶּהֱרַק הַקְּדוּשׁ, כִּי תַחֲתֵת הַמֵּתִים תִּהְיֶה כְּמוֹ גְּאוּלַּת מִצְרַיִם. שָׁכַן, כְּמוֹ שֶׁבְּגְּאוּלַּת מִצְרַיִם לֹא נָתַן הַקַּב"ה לְעַם יִשְׂרָאֵל לְרַדֵּת וּלְשִׁקוּעַ בְּחַמִּישִׁים שְׁעָרֵי הַטּוּמְאָה, אֲלֵא דָאֵג לְהַשְׁאִיר בָּהֶם אֶת הַנִּיּוּץ הַיְהוּדִי, אוֹתוֹ הִבְעִיר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, לְלַהֲבֶה גְּדוּלָה – כֵּן הַקַּב"ה מִשְׁאִיר בְּגוֹף הַמֵּת עֲצָם אַחַת, וּמִמָּנָה, עַל-יְדֵי טָל הַתַּחֲיָה יִבְנֶה הַגּוֹף בְּתַחֲתֵת הַמֵּתִים, בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ, אָמֵן.

"וַיִּשְׁלַח פְּרַעְזָה וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם חֲטָאתִי הַפְּעַם. ה' הַצְּדִיק, וְאֲנִי וְעַמִּי הָרָשָׁעִים" (ט' כו')

בְּמִקְרָא זֶה אָנוּ נִפְגָּשִׁים לְכַאוּרָה בּוִידוּי יוֹצֵא מִן הַכֹּלֵל שֶׁל פְּרַעְזָה הָרָשָׁע, שְׁאֵף-עַל-פִּי הֵיּוֹתוֹ מְלַךְ מִצְרַיִם, הָאָדָם הַמְּסַמֵּל אֶת הַקְּלִיפָה/הַטּוּמְאָה הַכִּי גְּדוּלָה בְּמִצְרַיִם, מוֹדָה הוּא בְּעֲצָמוֹ, וְאֹמֵר: "חֲטָאתִי הַפְּעַם. ה' הַצְּדִיק, וְאֲנִי

ועמי הרשעים". האם פרעה חוזר בתשובה? היתכן?

אולם כבר שנינו בגמרא (עירובין יט'): "אמר רבי שמעון בן לקיש: **רשעים** – אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה...". ונשאלת השאלה, האם וידוי זה של פרעה מלך מצרים, שנראה כאילו חזר בתשובה, אינו סותר את דברי התנא הקדוש רבי שמעון בן לקיש: **רשעים** – אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה?"

אומר על כך הקדוש המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל, בספרו "ליקוטי שושנים", שגם במקרא זה הכניס פרעה **רשעות**, כפי שמתאים לקליפה שפמוהו. שכן, מבואר בספרים, שפאשר אנו בגלות, אז, בעונותינו הרבים, יש פרוד בשמו של הקב"ה "יהוה": פרוד בין אותיות יה' לאותיות וה'. והנה, פרעה הרשע רצה להפריד בין אותיות יה' לבין אותיות וה', ולכן אמר: "י' הצדיק, ואני ועמי הרשעים", שמלבד תיבת "ואני" ראשי התיבות של דברי פרעה הוא יהוה.

ומוסיף רבי שמשון מאוסטרופאלי, שגם במגילת איכה (א', י') יש פרוד בשם ה' בסופי התיבות של הפסוק: "כִּי רֵאִתָּה גוֹיִם בְּאוֹ מִקְדְּשֶׁךָ" – שתיבת "גוים" מפרידה בין אותיות יה' לבין אותיות וה'. וזהו פרוש הפסוק בתהילים (עט', א'): "מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתך" – שרמז הכתוב כאן על תיבת "גוים" שבאו בנחלת קדש להפסיק בין אותיות יה' לבין אותיות וה', ובכך "טמאו את נחלתך".

ומכאן מבואר לנו, שגם כאן, במלים שאמר פרעה "י' הצדיק, ואני ועמי הרשעים" טמן את ארסו כנחש, כדי להפריד בין יה' לבין וה'.

(והירות, חדש שבט בפתח) "חושף שבטו שונא בנו, ואהבו שחרו מוסר"

על הפתוב במשלי (יג, כד), "חושף שבטו שונא בנו", כתוב במדרש (לקוט שמעוני, משלי יג): "וכי יש אדם ששונא (את) בנו? אלא, מתוך שאין מוכיחו על התורה והתקמה ודרך ארץ, עתיד (לבסוף האב) לשנאותו. אבל, אם (האב) מוכיחו, נעשה אוהבו, שנאמר: 'ואהבו שחרו מוסר'. וכן הקב"ה, מתוך שהוא אוהב את הצדיקים, (הוא) מיסרן בעולם הזה בייסורין ובשעבוד מלכויות, כדי שתהא להם לכפרת עון".

הנה, מבואר מפאן, שמפיון שהקב"ה הוא בבחינת אב לבניו ואוהבם מאד, לכן הוא מיסרם בייסורין. (ובמיוחד את הצדיקים, כמו שאומר המדרש: "מתוך שהוא אוהב את הצדיקים, (הוא) מיסרן בעולם הזה בייסורין"). וכל זה, כדי לכפר על עונותיהם, ולהצילם מרדת שאול. כמו שאומר שלמה המלך (משלי כג, יד): "אתה בשבט תכנו ונפשו משאול תציל".

ויש לומר, שענין זה של הייסורים הוא דוקא בחדש שבט, שהוא גם לשון שבט (=מטה ושוט). על-כן, צריך מאד בחדש שבט להרבות בלימוד התורה, בתפילה ובתחנונים לפני ה' יתברך. ובמיוחד האברכים, בני התורה (שהם נחשבים בנים נאמנים לפניו יתברך), כדי שלא יתקיים, חלילה, הכתוב בתהילים: "אם יעזבו בניו תורתך... ופקדתי בשבט (בשבט) פשעם ובנגעים עונם".

יהי רצון, מלפני ה', אל רחום וחנון, שתרחם עלינו (שהרי הכל שגגה היא מלפנינו), ותצילנו מכל גזרות קשות ורעות, ותאמר די לצרותינו, ותשיב מעלינו את המטה/השבט, כמו שכתוב (במדבר יז, כה): "ויאמר ה' אל משה השב את מטה אהרן לפני העדות למשמרת לאות לבני מרי... ולא ימתו" – אמנו! (בפסוק, קפיצות של ארבע אותיות מתקבלת המלה "שבט"). ("בני ציון")

"מאימתי קורין את שמע... (לכבוד יום ההילולא של הרה"ק ר' זושא מאניפולי זיע"א, שחל ב-ב' בשבט)

פעם בא הרב הקדוש ר' זושא מאניפולי זיע"א אל הרה"ק ר' שמעלקא זצ"ל, ובקש ממנו שילמד עמו. והתחילו ללמוד מתחילת מסכת ברכות: "מאימתי קורין את שמע...".

פתאום הפיל הרה"ק ר' זושא מאניפולי את עצמו על הארץ באימה גדולה ובפתח גדול, ואמר: אל תקרא "מאימתי", אלא "מאימתי" (=לשון פחד ואימה) – שמחמת (=בגלל) אימת (=הפחד מפני) ה' יתברך, צריך לקרוא את "קריאת שמע"...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!